

Onderwerp Asbestprotocol - ter informatie

Steller Jurjen Flentge

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 82 11 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk RO13.3744646

Datum **21 JUL 2013** Uw brief van -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

In het verleden is in veel bouwwerken asbest toegepast. Inmiddels is het gebruik ervan verboden, maar natuurlijk gebeurt het nog regelmatig dat er asbest wordt aangetroffen, bijvoorbeeld bij sloopwerkzaamheden. Veel mensen zijn ongerust als ze horen dat er ergens asbest vrij is gekomen. Om te zorgen dat duidelijk is wat we precies moeten doen wanneer ergens asbest wordt gevonden en om onnodige onrust te voorkomen, hebben wij een asbestprotocol opgesteld voor de handhaving bij asbestvondsten. Met deze brief willen wij u kort informeren over het asbestprotocol.

Voor de duidelijkheid willen wij hierbij vermelden dat dit protocol gaat werken *naast* het bestaande 'Asbestprotocol bij branden', dat we natuurlijk ook blijven gebruiken. Dit nieuwe protocol wordt gebruikt als er geen sprake is van brand, maar wel asbest wordt gevonden.

Protocol

Het asbestprotocol bestaat uit een stroomschema met daarbij een toelichting, zodat alle betrokkenen (met name bouw- en milieu-inspecteurs) precies weten wat ze moeten doen bij een asbestvondst. Het protocol maakt in de eerste plaats duidelijk wanneer een vermoeden van asbest reden is om een terrein of gebouw (geheel of gedeeltelijk) af te sluiten. Daarnaast blijkt bij het doorlopen van het protocol wie er betrokken moeten worden bij de afhandeling en communicatie. Zodra er sprake is van risico's voor de gezondheid of onrust onder bewoners, omwonenden of andere betrokkenen, worden deskundigen van de GGD ingeschakeld om informatie te geven en vragen te beantwoorden.

We hebben het protocol ter kennisname toegevoegd aan deze brief. We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

i.o.

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

4-5.

Asbestprotocol

Inleiding

In het verleden is in veel bouwwerken asbest toegepast. Inmiddels is het gebruik ervan verboden, maar natuurlijk gebeurt het nog regelmatig dat er asbest wordt aangetroffen, bijvoorbeeld bij sloopwerkzaamheden. Veel mensen zijn ongerust als ze horen dat er ergens asbest vrij is gekomen. Om te zorgen dat duidelijk is wat we precies moeten doen wanneer ergens asbest wordt gevonden en om onnodige onrust te voorkomen, hebben wij een asbestprotocol opgesteld voor de handhaving bij asbestvondsten. Dit protocol maakt duidelijk voor inspecteurs (van VTH&G) wanneer een vermoeden van asbest reden is om een terrein of gebouw (geheel of gedeeltelijk) af te sluiten en in welke gevallen we contact moeten zoeken met de GGD. Het protocol bestaat uit een stroomschema en de onderstaande toelichting hierop.

We lichten hieronder eerst toe wat asbest is en waar we het in de praktijk kunnen aantreffen. Daarna leggen we uit welke uitgangspunten we hanteren voor het asbestprotocol en lichten we de stappen van het protocol toe.

Asbest

Asbest is een verzamelnaam voor een aantal mineralen die zijn opgebouwd uit microscopisch kleine, naaldachtige vezels. Asbest is in het verleden vaak gebruikt om zijn goede eigenschappen: het is sterk, slijtvast, bestand tegen logen, zuren en hoge temperaturen, isolerend en bovendien goedkoop. Het materiaal werd vaak gebruikt, zoals in woningen en bedrijfsgebouwen. Voorbeelden van veel voorkomende asbesthoudende materialen zijn: golfplaten op daken van schuurtjes, in en rondom schoorstenen, CV-installaties en asbesthoudende vloerbedekking. Sinds 1 januari 1994 is het niet meer toegestaan om asbest toe te passen in bouwwerken, omdat is gebleken dat asbest kankerverwekkende eigenschappen heeft.

Waar kan je te maken krijgen met asbest?

Je kan asbest op verschillende plaatsen aantreffen.

- asbest in bouwwerken
 - o asbest in particuliere gebouwen / bouwwerken
 - o asbest in bedrijfsgebouwen / bouwwerken
 - o asbest in gemeentelijke gebouwen / bouwwerken
 - o illegale sloop
 - o verpaupering
- zwerfasbest op de bodem
 - o asbest op gemeente grond
 - o asbest op terrein bedrijf
 - o asbest op particulier terrein
- asbest in de bodem
- asbest bij calamiteiten
 - o brand bij inrichtingen
 - o brand bij geen-inrichtingen

Handhaving

Wij hebben het recht en de plicht om handhavend op te treden wanneer wij een overtreding constateren. In het geval van asbest gaat het vaak om (illegale) sloopactiviteiten. Wij zullen altijd handhavend optreden indien een wettelijke grens wordt overschreden (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Woningwet, Bouwbesluit, Bouwverordening en de Algemene Plaatselijke Verordeningen). Dit betekent dat wij gaan handhaven als er sprake is van illegale asbestmutaties of sloopwerkzaamheden. Dit protocol is dus niet bedoeld om af te wegen OF we gaan handhaven, want

dat doen we in elk geval, het is alleen om duidelijk te maken HOE we handelen bij asbestovertredingen. In het handhavingsbeleidsplan staat aangegeven welke handhavingstrategie we kunnen toepassen. Verder verwijst het plan voor de details van ons handelen naar werkprotocollen.

De stappen die wij volgen in de handhaving zijn afhankelijk van verschillende factoren, zoals de ernst van de overtreding, risico's, kans op herhaling etc. Dit protocol is vooral bedoeld om duidelijk te maken hoe we in het geval van handhaving van asbestovertredingen deze factoren inschatten, welke stappen we zetten en wie er bij betrokken zijn. We willen hiermee heel concreet duidelijk maken wanneer we een terrein of gebouw (geheel of gedeeltelijk) moeten afsluiten en in welke gevallen er contact opgenomen moet worden met de GGD.

Uitgangspunten

We hanteren verschillende uitgangspunten in de handhaving van asbestovertredingen.

- De eigenaar / overtreder is altijd verantwoordelijk.
- We sluiten een terrein of gebouw alleen af om een (verdere) relevante verspreiding van de asbestbesmetting te voorkomen. Relevant betekent in deze context dat we een afweging maken tussen de kans op blootstelling aan veel vezels in de lucht (gezondheidsrisico i.v.m. kanker) en de kans op (onnodige) ongerustheid en/of sociale onrust.
- De inspecteur (van VTH&G) heeft de regie op de handhaving.
- De GGD is verantwoordelijk voor het beantwoorden van gezondheidsvragen van de overtreder of derden.

De vier stappen van het asbestprotocol

De basis van het protocol is het handelen volgens de onderstaande vier stappen. Vanuit de beantwoording van deze stappen wordt het verder handelen bepaald.

1. Constatering (vermoeden van asbest), onderzoek en informeren van overtreder
 2. Formeren van een team en sluiten van zichtbaar verontreinigde bouwdelen / terreinen
 3. Onderzoeksstrategie bepalen en communicatie
 4. Bepalen vervolgstappen nav resultaten onderzoek: verdere afsluiting en/of nader onderzoek
- Hieronder worden deze hoofdstappen verder uitgewerkt.

1. Constatering (vermoeden van asbest), het onderzoek en informeren van overtreder.

Om te beginnen bestaat er een vermoeden dat er sprake is van handelingen met of bewerkingen van asbest. Dit vermoeden is gebaseerd op:

- kennis en ervaring van de inspecteur
- bijlage 4 van het TNO-rapport (TNO-MEP-R 2004/523)
- historische informatie

Op basis van dit vermoeden wordt de eigenaar / mogelijke overtreder geïnformeerd over onze vervolgstappen en de te verwachte termijnen waarbinnen actie wordt genomen. We verzoeken de mogelijke overtreder om te stoppen met de werkzaamheden, totdat duidelijk is of er inderdaad sprake is van asbest. Is de mogelijke overtreder niet voornemens te stoppen met de werkzaamheden dan kan dit via het opstarten van de handhaving worden afgedwongen.

Vervolgens moet een onderzoek worden uitgevoerd. Dit kan op kosten van de overtreder. Als deze niet wil meewerken dan nemen wij in eerste instantie de kosten voor ons rekening, de kosten kunnen dan later worden teruggevorderd. Hoe we het onderzoek laten uitvoeren is afhankelijk van de situatie. In een aantal gevallen moet snel (binnen 2 uur) duidelijk zijn of er sprake is van handelingen of bewerkingen met asbest, om onrust en verdere besmetting te voorkomen. Er zijn twee redenen om onderzoek met spoed te laten uitvoeren. De eerste reden voor spoed is als er sprake is van handelingen of bewerkingen met asbest in (gebouwen met) openbare gelegenheden, ruimte(-n) / gebieden waar bezoekers komen, zoals onderwijsfuncties, bijeenkomstgebouwen, ziekenhuizen of winkels. De tweede reden is als de bewerking of handeling ingedeeld is in categorie 1 in bijlage 4 van

het TNO-rapport (TNO-MEP-R 2004/523). Deze indeling is gebaseerd op het precieze materiaal en de bewerking: zaken vallen in categorie 1 wanneer de kans op verspreiding van (zeer) fijne asbestvezels groot is.

In alle andere gevallen kan het materiaal opgestuurd worden, zodat het resultaat binnen 2 à 3 dagen bekend is.

2. Formeren van een team en sluit zichtbaar verontreinigde bouwdelen/terreinen

Uit onderzoek is gebleken dat we inderdaad te maken hebben met illegale bewerkingen of mutaties van asbest. Om te kunnen bepalen of bepaalde ruimten, gebouwen en/of terreinen afgesloten moeten worden, formeren we een team. Het team hoeft niet per se bij elkaar te komen, maar het team bespreekt in elk geval wat de vervolgstappen zijn. Het team is gezamenlijk verantwoordelijk voor de communicatie, het eventueel afsluiten en het bepalen van de onderzoeksstrategie.

Het team wordt als volgt samengesteld:

- Zoals gezegd heeft de bouwinspecteur de regie over de handhaving, hij maakt altijd deel uit van het team.
- De GGD sluit zich bij het team aan als besloten is dat er een spoedonderzoek moet plaatsvinden. Daarnaast kan de GGD ook aansluiten als er vragen van verontruste personen zijn. (Werkwijze GGD: Onderzoek of er sprake is van asbest? Waar ligt het? Hoe groot is het verspreidingsgebied, o.b.v. plakmonsters? Eventueel laten nemen van luchtmonsters).
- Als er sprake is van een asbestovertreding bij een milieu-inrichting sluit een milieu-inspecteur aan bij het team.
- Is er sprake van een asbestvondst in de bodem dan sluit een bodem-inspecteur bij het team aan.
- Tenlotte wordt melding gedaan bij de arbeidsinspectie, als de werkzaamheden door een bedrijf worden uitgevoerd. (De arbeidsinspectie maakt geen deel uit van het team).

Het team bepaalt gezamenlijk of er delen van een gebouw en/of terrein afgesloten moeten worden. Zoals gezegd is het uitgangspunt hierbij dat het afsluiten als reden moet hebben: het voorkomen van een (verdere) relevante verspreiding van de asbestbesmetting.

Hierbij maken we een zorgvuldige afweging tussen de risico's. Je wilt niet onnodig mensen blootstellen aan asbest, maar aan de andere kant is gebleken dat kortdurende blootstelling aan asbest vrijwel geen gezondheidsrisico's kent. Het afsluiten of zelfs ontruimen van gebouwen en/of gebieden brengt ook veel onrust met zich mee, als dit niet noodzakelijk is, is het beter om dat te voorkomen. Als we besluiten om (delen) van gebouwen en/of terreinen af te sluiten, gaat het in eerste instantie alleen om het afsluiten van die delen waar er sprake is van een zichtbare verontreiniging.

3. Onderzoeksstrategie bepalen en communicatie.

Het team beoordeelt vervolgens welke vervolgonderzoeken moeten worden uitgevoerd. We sturen er zoveel mogelijk op dat de overtreder deze onderzoeken laat uitvoeren. Ook hier geldt dat als hij niet wil meewerken, wij het onderzoek laten uitvoeren en de kosten verhalen op de eigenaar.

In veel gevallen zal het eerste vervolgonderzoek een kleefmonster zijn. Dit moet uitwijzen hoe groot de besmetting is en/of er nog meer gebouw(delen) of gebieden moeten worden afgesloten. Eventueel kan ook worden besloten om luchtmonsters te laten onderzoeken.

In deze fase bepaalt het team ook wie de communicatie voor de zijn rekening neemt. De rol van de GGD is in principe het beantwoorden van gezondheidsvraagstukken van de eigenaar / overtreder of van derden, bijvoorbeeld gebruikers, bewoners of bezoekers. De regie over de handhaving en de communicatie over de hadhavingsstappen blijven verantwoordelijkheid van de bouwinspecteur.

4. Bepalen vervolgstappen.

Stap 3 kan zonodig enkele malen worden herhaald. Dit is afhankelijk van de resultaten van het kleefmonster (en eventueel de luchtmonsters), de stand van zaken van het handhavingproces en de bereidheid van de overtreder om mee te werken.

Informatievoorziening en communicatie

Asbest is nog steeds een onderwerp waar mensen van schrikken en zich zorgen over maken. Informatievoorziening en communicatie zijn daarom heel belangrijk wanneer er sprake is van overtredingen met asbest en/of asbestbesmettingen. Omdat dit zo'n belangrijk onderdeel is van het asbestprotocol, hebben we hiervoor een aantal werkafspraken vastgelegd.

Communicatie naar betrokkenen

Inspecteurs die tijdens een asbestzaak vragen krijgen van gebruikers, bewoners of bezoekers moeten duidelijk aangeven welke stappen (de vier stappen van het protocol) we volgen. Ze moeten ook duidelijk maken dat we geen vervolgstappen zetten voordat we zeker weten of er sprake is van asbest en hoe groot en ernstig de eventuele besmetting is. Verder geven ze aan dat we de (eventuele) overtreder verzoeken met de werkzaamheden te stoppen. Mocht de overtreder niet van plan zijn te stoppen, dan kan dit door handhaving worden afgedwongen.

De bouwdelen of deelgebieden van terreinen waar zichtbare verontreiniging aanwezig is, kunnen worden gesloten, maar dit doen we *alleen* als het nodig is om een (verdere) relevante verspreiding van de asbestbesmetting te voorkomen. Voor alle vragen over gezondheidsrisico's, van de eigenaar / overtreder of van andere (mogelijk) betrokkenen zoals omwonenden, verwijst de bouwinspecteur naar de GGD. Het is wel van belang de inspecteur meteen duidelijk maakt dat ook de GGD geen uitspraken kan en zal doen tot ze weten of er sprake is van asbest en hoe groot de asbestbesmetting is.

Interne communicatie en opschaling

Ook de communicatie in de organisatie moet duidelijk vastgelegd worden. Zoals hierboven beschreven zijn de rollen bij de handhaving en de communicatie duidelijk verdeeld, dit ligt ook vast in het protocol. Natuurlijk is het van belang om op tijd 'op te schalen'. Dit is vooral aan de orde als er redenen zijn om het onderzoek met spoed uit te voeren (zie stap 1). De inspecteur moet in de paar uur tussen de opdracht voor het onderzoek en de uitkomst ervan in ieder geval de teamleider inlichten. Deze bepaalt of de informatie verder moet worden opgeschaald. Iedereen in de lijn is vervolgens verantwoordelijk om te beslissen of de opschaling verder gaat.

Als er geen reden is om het onderzoek met spoed te doen, kan de inspecteur zelf bepalen wanneer de teamleider moet worden ingelicht. Meestal kan worden gewacht op de uitslag van het onderzoek op asbesthoudendheid.

Mocht de teamleider afwezig zijn, dan zorgt de inspecteur voor afstemming met de eerstvolgende hogere leidinggevende die wel aanwezig is (afdelingshoofd, eventueel directeur etc.).

ASBEST PROTOCOL

